

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 4 Juliol de 1914

Núm. 348

Un homenatge armoniós

SUMARI

Un homenatge armoniós.

La vida del cant, per JOSEP LLEONART.

Sang-i-neu, per F. MASPONS I LABRÓS.

Flors de solteria, per JERONI PELEGRÍ.

Histories extraordinaries d'Edgar

A. Poe.-Berenice, per C. R. B. trad.

Catolicisme pintoresc, per B.

Vers la edat d'or, per R. RUCABADO

Un Congrés litúrgic a Montserrat.

Jocs Florals de Gracia i Sant Ger-

vasí.

Per la Exposició de Barcelona. En

Sanchez Toca al Senat.

De la premsa

La victòria de l'Orfeó Català, per J.

PEREZ JORBA.

Informació

L'Associació de Musica da Câmara.

L'Institut d'Estudis Catalans és, en tot el possible, l'encarnació serena de l'ànima de Catalunya. El vell Palau de la Generalitat on bregà desesperadament l'instint de Catalunya en hores marrides, ara veu una lluita més alta i més segura, la conquesta espiritual, l'afany silencios del hòmens que cerquen en la dignitat de la cultura la més intensa afirmació de nostra personalitat en el món.

Dies passats una comissió de membres de l'Institut anà a oferir, en un acte de la major simplicitat i noblesa, un homenatge al gairebé màgic creador del bell sojorn de l'Institut, l'egregi Puig i Cadafalch. L'Institut d'Estudis Catalans, la Biblioteca de Catalunya, seràn monument de la seva alta personalitat patriòtica i artística. El seu amor alça graciosament entre el caos de cambretes del vell estatge fiscal, el pur seient de la cultura catalana. La seva fe i la seva activitat portentosa, llum i moviment d'una mateixa flama, romanen sensibilitzades en el casal d'immortalitat.

L'únic premi volgut ha estat una recordança artística, una escultura del nostre Casanovas, testa hieràtica i voluptuosa. Escau un marbre gentil en memòria d'una gesta. L'Institut d'Estudis Catalans, oferint-lo a En Puig i Cadafalch amb el parlament elegantíssim del seu Secretari General, dava un exemple memorable de gratitud delicada, d'admiració piadosa. I pel valor de l'home i de l'Institució aquella hora assolí naturalment una majestat.

El poble escullit de Catalunya confirma en el seu cor aquella distinció i

aquell ritual. L'ànima de la patria s'és revelada intensíssimament a son fill il·lustre, complexe, abundós, que a l'hora escateix el passat arqueològic i pasta i enfora destins, que a l'hora manté la més viril acerbitat catalana i tranzita per la realitat escampant-hi innombrables eficacies.

Dintre la més enlairada selecció dels hòmens essencials de la Catalunya renovada, En Puig i Cadafalch apareix com hèroe incansable en la lluita cos a cos per la cultura, es mostra com verb de la Patria vehement, exigidora, insaciable. El tràfec del seu amor a Catalunya, omple una meitat de la nostra obra d'organització d'institucions assabentades; en els camins diversos de sa vida, en qualsevulla indret que sigui, crea a son voltant la bunior d'un rusc; i conformant des del personalíssim refinament d'una pura creació d'art fins al detall anònim de les coses materials, descobreix una fretura vital, potser congènita, de la plasmació de la seva gent i del seu temps.

Que l'Eros que li ha ofert l'Institut li sigui fermaça de l'amor de tots els venidors. Un temperament inagotable com el d'En Puig i Cadafalch fa reaccionar els seus contemporanis prou diversament: l'entusiasme i el combat el volten com un doble nimbe, que s'espargeix al vent.

Però sàpiguen tots els creients que en definitiva la Pau Catalana, la honrosa, la que pugui ésser secular, vindrà en bella i noble part de la seva lluita, moguda d'un Amor.

Llibre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

La vida del cant

Anima meva, avui voldria dir el com els nostres cants de poesia, no pas tots encara, però alguns d'una manera evidentíssima, una vegada ja eixits de nosaltres semblen tenir des del seu món ideal una continuïtat perfeccionadora, fent-nos els ulls més clars i les entranyes més desvetllades, o, qui sab, ànima, si retornant un assoliment diví sobre les meteixes realitats en ells cantades.

Haurem cantat en poesia, suposem una visió, la de les veles blanques sobre el mar un xic llunyà, i nosaltres en terra un xic més alta que ell, una tarda serena de juny.

no diré com aquell rei:
«tota la mar n'era blanca,»
mes si que de sa blancor
aigua i cel se n'enrialle.

Y per a cantar dignament la gracia d'aquestes veles, allà on són tan escaïentes, hem desitjat per nosaltres la seva claror.

Veles blanques virginals
que d'un no res sou rosades,
qui hagués de la vostra llum
per cantar la vostra gracia!

O bé, hem vessat en poesia un sentiment, en suposança la lloa de la satisfacció franca de cap teoria.

perquè en l'aire llu el bon dia,
perquè al traü dus una flò
¡Bell florir de l'alegría
sens cercar-ne l'ocasió!

I el goig de restar en vaga el pensament davant de les coses belles, sense escomesa nostra, deixant-nos-en penetrar ambaquella dolça presa de traïdor.

Hem vessat en poesia aquella vista, aquest sentir, però, i aquí ve el meravellós, més que no pas del goig que precedí al cant, ni del sentir-lo eixir de les nostres entranyes, és de l'esdevenir del cant, una vegada ja havem deslliurat d'ell, que el sentiment i la visió adquireixen la seva vida plena envers nosaltres.

¡Ai, qui pogués dir-la aqueixa companyia del cant ja eixit. Si abans ell rebé la vida d'un troç de món, ara ell toca d'un sol nou aquest troç de món que en ell hem cantat, o la nostra ànima matei-

xa. Sembla com si per a fer-nos ben nostra aquella vista, per a arribar a tenir consciència plena d'aquell sentiment, fos precisa abans l'existència del cant en els espais de la creació poètica, o que els objectes cantats no poguessin mostrar-se'ns amb tota la fondaria de la seva dolcesa i claretat fins a tant que escoltessin en l'aire el ressó de la nostra poesia.

Ara, ànima meva, quan pujarem de tarda clara pel camí avesat, sota 'ls pins, arràn de les comes de vinya, que mira sobre'l mar, en dia de veles blanques, que el mar i el cel sembla que se n'enriallen, com mai abans, i ja per sempre més aquesta visió se'ns farà avinenta, no solament perquè ja era simpàtica a la nostra emoció, sinó pel fet d'haver-la cantada. Y serà com una plana estargida a l'horitzó en aquella hora deturadora de les definitives visions que no moren; perquè el nostre cant hi fa un soleiet al damunt.

I el mateix esdevindrà an aquell sentiment cantat una hora, exultant el restar en vaga la pensa davant de les coses belles, i el deixar-nos penetrar, sense l'engunia de l'escomesa, i el bell florir de l'alegría sense cercar-ne l'ocasió. Ara a la primera bona hora aquest sentiment ens amararà de la seva pau, però d'una manera més radical que mai abans, com si ara visqués aplegadamente

de la realitat ja de primer simpàtica a la nostra emoció i sobre d'ella la claror del cant que en neixia una hora, com els objectes de la terra i la claror del sol, com el cos amb el seu esperit. ¡Pobres imatges encara per significar el goig de la vida nova que el cant dóna a la realitat que un dia el feia néixer, i a nosaltres, descobrint-nos en la plenitud; i inversament, com els objectes donen vida a nous cants! Anar i venir de les grans emocións que mai no para!

Es bell això del poeta, ànima meva, que el cantar una cosa, tot i que ja siga un gran acontentament, no més siga el primer moment d'una satisfacció encara més plena, i que a cada cant nou de poesia veritable no solament augmentem el patrimoni de la creació poètica, sinó sobretot l'horitzó de les belleses reals per a nosaltres i el de la claror de la propia consciència.

¿Aquest onejar perseverant, anant venint en augment de goigs, que no n'imaginem deturador, no és l'escala cap a un goig infinit, ànima meva?

JOSEP LLEONART.

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Sang-i-neu

Era una vegada un príncep que s'estava un dia a una finestra de son palau mirant com queia una gran nevada; heus-aquí que jugant amb un ganivetet que tenia a les mans, es feu un tall i caigué una gota de sang damunt de la neu; ell que la veu i diu:

—No me vull casar sinó amb qui es digui «Sang-i-Neu».

I se'n volgué anar a buscar-la.

La seva mare li pregà que ho deixés córrer, puix que no la trobaria. Mes ell, ferm i més ferm, va voler anar-se'n.

Així és que feu aparellar el seu cavall i va marxar. I es posà a córrer món, sempre enllà, més enllà, sens mai trobar la noia que buscava.

Ara deixem el príncep i anem a un pare i una mare que tenien una filla, petiteta, petiteta que estimaven molt, mes eren tant pobres que no sabien com mantenir-se, amb tal que moriren tots

dos de miseria, i la noia no tingué més recurs que anar se'n per aquest món, i com anava bo i descalçadeta, i quasi tota nua, d'espellifada, les espines la punxaven de tot arreu i li feien caure gotetes de sang.

Caminant, caminant, s'esdevingué una gran nevada, i trobant-se la noia al mig del bosc, ella que en veu una caseta i se n'hi va i diu:

—Voldrieu acollir-me, que m'he perduda?

I una vella li diu:

—Entra, noia, entra.

I com que anava bruta de sang i de neu, la vella li tragué nom de «Sang-i-Neu» i se la quedà perquè jugués amb sa filla.

Heus aquí que un dia que estava la vella pentinant els cabells rossos com un fil d'or de la noia, s'ensopegà a passar el fill del rei, desesperat de no tro-

bar el que cercava, i sentí que la vella deia a la noia:

—Sang-i-Neu, gira't de l'altra banda.

Ell que s'hi acostava, i pregunta com se deia la noia.

I la vella li diu:

—Sang-i-neu.

—Doncs m'hi vull casar; on són els seus pares?

Són morts; mes per casar-se és massa petita.

—No hi fa res, ja la duré al meu palau, que jo só el fill del rei i la guardaré fins que poguem casar-nos.

I donà mentrestant a la noia, una corona d'or i un vestit de plata.

La vella tota fou d'acataments, posà el vestit i corona a la noia i l'anà a acompanyar, puix ella era tan petiteta; enduent-se'n també sa filla perquè pogués jugar-hi.

El príncep feu aparellar dos barcos; al primer hi pujà ell, i al segon hi feu pujar sa promesa, i els barcos prengueren vela.

Pel mig de la mar, el príncep sempre anava a la part de darrera del barco per veure Sang-i-neu, i com la veies jugar per sobre coberta, ell que li crida:

—Sang-i-neu, ten-te compte que els aires de la mar no et facin mal.

I la noia com era petiteta, no ho va entendre i preguntà a la vella:

—Què diu el príncep?

I la vella li diu:

—Que et treguis la corona d'or i me la donguis.

I la noia que li dona.

Al cap d'una estona el príncep que li torna a cridar:

—Sang-i-neu, ten-te compte que els aires de la mar no t'emmalalteixin.

I la noia com era petiteta, no ho va entendre i diu a la vella:

—Què diu el príncep?

I la vella que li contesta:

—Que et treguis el vestit de plata i me'l donguis.

I la noia que se'l treu i li dona.

El príncep continuava al capdavant del barco, i la va veure tornar a passar tot jugant, i ell que li diu:

—Sang-i-neu, ten-te compte que els aires del mar no et facin mal.

I la noia, com era petiteta, no ho va entendre i digué a la vella:

—Què diu el príncep?

I la vella que li respon:

—Que et tiris dintre l'aigua.

—Doncs si ell ho diu, tireu-m'hi.

La vella que l'agafa i l hi tira.

Desseguida posa a la seva filla la corona d'or i el vestit de plata, i quan el príncep devallà de la nau, li entregà aquella, dient-li que era Sang-i-neu, i el príncep com a tal la presentà a sos pares.

Ara tornem a la noia, la qual, caiguda al mar, una ballena va menjar-se-la, i la noia no feia sinó plorar trobant-se dintre d'aquella bestia, i com anava tota despentinada de tant jugar, ella que diu a la ballena:

Balleneta, balleneta,
dona'm dos pams de cadeneta,
que vaig tota despentinadeta.

I la ballena que li diu:

—No massa que em fugiries.

—No et fugiré, no.

I la ballena li donà dos pams de cadena. I ella que se posa a nadar i més nadar fins que va ésser a la platja. I allí hi havia un gos que duia un pa i una costella a la boca, i ho donà a la noia, i ella li va regraciar i li feu moltes festes, fins que la ballena la va estirar per la cadena, i tingué d'entornar-se'n a dintre el ventre d'aquella.

A l'endemà, ella que torna i diu:

Balleneta, balleneta,
dona m quatre pams de cadeneta,
que vaig tota despentinadeta.

I la ballena que li diu:

—Massa em fugiries.

—No tinguís por, no et fugiré.

I la ballena li donà quatre pams de cadena. I ella que se'n va més endintre de la platja i troba el mateix gos, que li donà un pa i una costella. I ella li regracià i li feu moltes festes, fins que la ballena estirà la cadena i tingué d'entornar-se'n a sa panxa.

I la noia, al endemà, ella que hi torna:

Balleneta, balleneta,
do'm sis pams de cadeneta,
que vaig tota despentinadeta.

I la ballena que li diu:

—No vull, que me fugiries.

—No et fugiré, jo t'ho prometo.

I la ballena li donà els sis pams de cadeneta.

Ella que se'n va encara més endins de la platja.

I heus-aquí que aquest gos era del fill del rei, i cada dia estava més magre, i

el fill del rei que diu a n'els seus criats:

—Doncs, que no doneu menjar al meu gos?

I els criats que li diuen:

—Cada dia li donem el pa i la costella.

—Veiam com ho feu.

I els criats li donen.

El gos, amb el pa i la costella, se posa a córrer i se'n va cap a la platja, i el príncep i els criats se posen a seguir-lo, fins que veuen que s'atura i ho dona a una noia lligada amb una cadena. Ells que van per acostar-s'hi, mes la cadena arrocegà la noia mar endintre, i no la veieren més.

El príncep que diu:

—Doncs demà l'esperem a la platja, i així que surti, amb una destrall li tallarem la cadena.

I al l'endemà la noia que diu a la ballena:

Balleneta, balleneta,
do'm vuit pams de cadeneta,
que vaig tota despentinadeta.

—Massa me fugiries.

—No te fugiré.

I la ballena li donà els vuit pams de cadeneta.

Ella que se'n va cap a la platja, i al ser-hi, el príncep i els seus criats s'amparen d'ella i a cops de destrall li tallen la cadena.

Quan la ballena va sentir ho, se'n va cap a dintre de la mar, i d'enrabiada, a cops de cua va tombar tots els barcos que hi havia.

I el príncep se va fixar amb la noia, i semblant-li regonéixer-la, li preguntà qui era.

I ella li diu:

—Sang-i-neu.

I la noia li explicà tot el que succeït li havia. I el príncep tot entadat, va al palau, crida a la vella, i reconegut per ella el canvi, el príncep la feu matar, rebutjà a sa filla i es casà amb Sang-i-neu, que ben bé s'ho mereixia.

F. MASPONS I LABRÓS

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); N.º EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, zigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

Flors de solitud

Desig d'amor

Remou mon pit una folla recança
Del viure meu, suau i reposat.
Me'n penedesc del seny de temperança,
Que em sento trist vivint l'austeritat!

La joventut, junyint tota frisança,
Fins al present per mi s'és escolat;
Mai he fruit la dolça delectança
D'un bes roent als llavis estampat.

¡Vingui passió i abrusi's ja mon cor
Abans que 'ls anys li llevin fortitut!
Pren mon albir, jo't seré esclau, Amor,

Dona'm a beure el teu fatal licor,
Que ubriagant-me fecondi ma virtut,
Encar que'l gaudi engendri la dolor.

La trista sort

Quan m' enamor d'una gentil criatura
I ella m'apar que ha d'ésser mon destí,
Per ma dissort, no trigo a descobrir
Que altre és senyor de la seua hermosura.

Acabi ja, Amor, aital tortura,
Que'l cor és lleu i prest se pot marci;
Cessi d'un cop el malaurat patí,
Dona'm si et plau una cabal ventura.

Cerca'm un cor que al meu faci parella
I, en un desig d'una eterna gaubança,
Fonguin-se els dos plegats com en un flam.

Si acàs no vols fer semblant meravella,
Borri's d'Amor crudel la recordança!
Tant se valdrà que el cor fereixi un llamp.

L'endolada

Què ha esdevingut a la que'm fou amada,
Quina dissort tan greu aquesta és,
Que eix dematí al temple l'he sorprès
De negre dol tota ella emmantellada?

Què haurà passat, què haurà passat, Senyó,
Que en llavis roigs, fets aposta pel bés,
Tan humilment hagi florit el rés
I uns ulls tan vius velat la devoció?

Es de l'espòs, si ja eres maridada,
Que ara la Mort la vida n'ha segada
Deixant-te a tu en el greu desconsol?

Deu me perdó! Aquella crueltat
Potsé ara sabs, que un jorn ta veleitat
En mi causà, portant-me al cor el dol.

El juny de la vida

Pelegrinant els anys d'aquesta vida
Soc arribat, calmós, al mes de juny.
Del bell matí primaveral ja lluny
Ben prest serà ma joventut marcida.

Troba s mon pit roser sense florida,
Mes palpitant, de tota ardor encuny;
Per Sant Joan, mentre el coet retruny
No hi ha per mi nit d'amor beneida.

No esperis pas per l'hivern un caliu,
Cor meu somort, poruc i malaurat,
Si ara en fredor te banyes a l'istiu.

Ves i escomet aquella qui et somriu,
Sigues-li franc i obert de bat a bat,
Pensant que cal, pel juny, bastir se un niu.

Bell és el món

Bell nombre d'anys fa ja que de la terra
Ne vinc essent venturós pelegrí,
Meravellós se'm fa tot el d'aquí
Mentres al Cel mon esperit s'aferra.

Amb ulls d'infant mirant l'humana gerra
Causa'm plaer sa perfecció sens fi,
Del bell concert dels homs no goso dí
Que sigui sols una futil desferra.

La pluja, el sol, el vent i la nevada,
Coscs genials que'ns mostra la gran fada,
Són per a mi enigmes capitals.

Pro encar molt més m'apar que és un miracle,
Del cor novell en flama l'espectacle
Que més diví ens fa el món als mortals.

Tot és meravella

Meravellós el cel, la mar i l'aire,
Meravellós com corre el rierol,
Meravellós del roserar la flaire,
Meravellós com l'au conserva el vol.

Meravellos el veure una nevada,
Meravellós el gran poder del sol,
Meravellós el buf de la ventada,
Meravellós del grill el cantuçol.

Meravellós el núvol que s'atura,
Meravellós el fruit que ja madura,
Meravellós d'uns ulls els resplendòs.

Meravellós l' atényer la ventura,
Meravellós si ens aiméssim tots dos.
Meravellós, meravellós, meravellós.

JERONI PELEGRÍ.

Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe

BERENICE

Dicebant mihi sodales, si sepulchrum amicae visitarem, curas meas aliquantulum fore levatas.
IBN ZAIAT.

La malaurança és diversa. La misèria sobre la terra és multiforme. Abraçant l'ample horitzó com l'iris, les seves colors són tant variades com les colors d'aquest arc,—tant distintes així mateix, i tota vegada tant intimament íoses. Abraçant l'ample horitzó com l'iris! Com és que de beutat jo n'he tret un tipus de lletgesa?—de l'al·liança de pau una similitud de dolor? Però tal com en ètica, el mal és una conseqüència del bé, aixís, en realitat, de la joia és nada la tristesa; sigui que la memòria de la benaurança passada faci l'angoixa d'avui, sigui que les engunies qui són tenen l'origen llur dins els èxtasis qui poden haver estat.

[Jo vaig a contar una història l'essència de la qual és plena d'horror. Jo prou bé la suprimiria, si no fos una crònica de sensacions més aviat que de fets.] (*)

El meu nom de baptisme és Egeu; del de la meua família jo no en faré menció. No hi ha un castell dins el país, més venerable pel temps que el meu melancòlic i gris casal hereditari. El meu llinatge ha estat apel·lat una raça de visionaris, i en molts detalls sorprenents—en el caràcter de la nostra maisó pairal—en els frescs del gran saló—en les tapiceríes dels dormitoris—en les cisel·ladures d'alguns pilars de la sala d'armes—però més especialment en la galeria de les velles pintures,—en la feso·mia de la biblioteca—i per fi en la natura tota peculiar del contingut d'aquesta biblioteca,—hi han proves més que suficients per justificar aquesta creença.

El record dels meus primers anys està enllaçat estretament amb aquesta sala i amb els seus volums—dels quals jo no diré res més. Allí morí la meua mare. Allí jo só nat. Però fóra ben ocios dir que jo no havia viscut abans—que l'ànima no té una existència anterior?—no alterquem pas sobre aquesta matèria. Jo estic convençut, jo no cerco pas convèncer. Hi ha, no obstant, una remem·brança de formes aèries—d'ulls intel·lectuals i plens de significació—de sons

musicals però tristos—una remem·brança qui no vol ser foragitada; una memòria com una ombra, vaga, variable, indefinida, vacil·lant; i com una ombra, també, impossible que jo me n'alliberi mentre lluirà el sol de la meua raó.

Dins aquesta cambra jo só nat. Despertant-me així totduna de la llarga nit d'això qui semblarà, però no era, la no·existència, a les regions d'un país de fades—a un palau de fantasia—als estranys dominis del pensament i l'erudi·ció monàstica,—no és singular que jo guaités a l'entorn de mi amb un ull es·glaiat i ardent—que jo despengués la meua infantesa dins els llibres, i dissipés la meua joventut en fantaseigs; però és singular, que rodolant els anys, i el mig dia de la meua virilitat trobant-me encara dins la maisó dels meus pares—és meravellós aqueixa estancació qui caigué sobre les fonts de la meua vida,—és meravellós aqueixa total trasmudan·ça qui s'obrà dins el caràcter dels meus pensaments més ordinaris. Les realitats del món m'afectaven com visions, i so·lament com visions, mentre que les fol·les idees del país dels somnis esdevenien al seu torn,—no la matèria de la meua existència de cada dia, ans posi·tívament aquesta existència mateixa, única i sencera.

Berenice i jo érem cosins, i creixérem plegats dins la meua casa pairal. Però creixérem diferentment—jo mal·laltic i sepultat dins la meua malin·conia—ella àgil, graciosa, i desbordant d'energia; a ella el trescar per dalt la coma—a mi els estudis del claustre; jo vivint dins el meu propi cor, i devot, còs i ànima, a la més intensa i treballosa meditació—ella, errant sense neguit través de la vida amb cap pensament de les ombres del seu camí, o del vol silencios de les hores ales-negres. Berenice!—jo invoco el nom d'ella—Berenice!—i de les runes grises de la meua memòria s'agiten a aquest sò milers de records avalotats! Ah! la imatge d'ella és ara viva davant meu, com els primers dies de la seva alegria i la seva joia. O! magnífica i no obstant fantàstica bellesa! O! Silfi dins els boscatges d'Arnheim! O Naiada entre les seves fontanes!—i després—després tot és misteri i terror, una història qui no voldria ser contada. Un mal—un mal fatal—es precipità sobre la seva constitució como el simoun; i fins i tot mentre jo la mirava, l'esperit de muta·

ció passava sobre ella, penetrant-li l'es·perit, els costums, i el caràcter, i, de la manera més subtil i més terrible, per·torbant fins l'identitat de la seva perso·na! Ai las! el destructor venia i se n'anava, i la víctima—ón era ella? Jo no la coneixia—o al menys ja no la coneixia com Berenice.

Entre'l nombros seguici de malalties portades per aquest fatal i primari atac qui obrà una revolució de tant horrible mena dins l'ésser moral i físic de la meua cosina, cal mencionar com la més misèriosa i obstinada en la seva natura, una especie d'epilepsia qui sovint es terminava en *cataplexia*,—*cataplexia* for·ça pareguda a la mort i de la qual ella es despertava, en la majoria dels casos, de una manera sobtada i abrupta. En·sems, el meu propi mal—perquè m'han dit que jo no podria anomenar-lo amb cap altra apel·lació,—el meu propi mal, doncs, creixia rapidament, i acabava per pendre el caràcter d'una monomania d'una forma nova i extraordinària—d'hora en hora i de moment en moment guanyant energia,—i a la llarga obtenia sobre de mi la més incomprendible ascendència. Aquesta monomania, si així cal que jo l'anomeni, consistia en una irritabilitat mòrbida de les facultats de l'esperit que la ciència metafísica apel·la facultats *d'atenció*. És més que probable que jo no só comprès; però jo temo, en veritat, que no és de cap manera possible donar a l'esperit del comú dels llegidors, una idea exacta d'aqueixa nerviosa *intensitat de interès* amb la qual, dins el meu cas, la facultat medi·tativa (per no parlar tècnicament) s'en·feinava i es sepultava dins la contempla·ció dels objectes més vulgars de l'univers.

Consirar infatigablement llargues hores amb l'atenció reblada a alguna frè·vola citació sobre'l marge o dins el text de un llibre; esdevenir absort la major part de un dia d'istiu en una ombra estranya caient esbiaixada damunt la tapiceria, o damunt la porta; oblidar-me una nit sencera vetllant la tranquil·la flama de una llantia o les brases de un fogar; passar dies sencers fantasiant sobre'l perfume de una flor; repetir monò·tonament algún mot vulgar, fins que el sò, a força de ser repetit, cessava de presentar a l'esperit una idea qualsevol; perdre tot sentiment de moció o d'exis·tència física, per la llarga i obstinada permanència dins un absolut repòs del cos;—tals eren unes quantes de les més comuns i menys damnoses extrava·gancies de les meves facultats mentals, extrava·gancies qui en veritat no són pas del tot sense exemple, però desafien certament qualsevol cosa com anàlisi o explicació.

(*) Els troços posats entre [] són de la traducció de Baudelaire. Els dos textos anglesos que jo he tingut a la vista no els contenen. Però la escrupulositat general d'aque·lla versió francesa fent-me millor pensar en una recensió de la lliçó primera, dono aquests fragments com a curiosi·tat, i una mica a manera de comentari o suplement a l'im·aginació misteriosa i repulsiva d'aquesta història.—N. del T.

Encara jo no vull ser malentès.—L'anormal, greu i mòrbida atenció així excitada per objectes frèvols en la llur natura, cal que no sigui confosa amb aquesta propensió a rumiar comuna a tots els homes, a la qual més especialment s'avicien les persones d'imaginació ardent. No solament no era, com a la primeria hom podria suposar, un terme extrem o una exegeració d'aquesta propensió, sinó que n'era originàriament i essencialment distinta. Dins l'uncas, el somiador, o entusiasta, essent interessat per un objecte generalment no frèvol, no se n'adona que perd de vista aquest objecte dins una immensitat de deduccions i sugestions qui n'ixen, fins que la fi de un d'aquests fantaseigs *sovint plens de voluptat*, ell troba l'*incitamentum*, o causa primera de les seves consideracions completament esvair i oblidat. Dins el meu cas l'objecte primari era *invariablement frèvol*, jassia revestint, a teavés del mig de la meva visió destemprada, una importància irreal i de refracció. Jo feia poques deduccions, si és que en feia cap; i aquelles poques tornaven tossudament a l'objecte original com a un centre. Les meditacions no eren *mai* plaents; i a la fi del fantaseig, la causa primera, ben lluny de ser fora de vista, havia assolit aquest interès sobrenaturalment exagerat qui era el caràcter dominant de la meva malaltia. En un mot, les facultats de l'esperit més particularment exercitades en mi eren, com ja he dit abans, les d'*atenció*, mentre que en el somniador ordinari, són les *especulatives*.

Els meus llibres, en aquesta època, si no servien positivament per irritar el desordre, participaven amplament, com hom notarà, per la llur natura imaginativa i irracional, de les qualitats característiques del mal mateix. Jo recordo bé, entre altres, el tractat del noble italià Coelius Secundus Curio, *De Amplitudine Beati Regni Dei*; la gran obra de St. Agustí, *La Ciutat de Déu*; i Tertul·lià, *De Carne Christi*, del qual la paradoxica sentència: «*Mortuus est Dei filius; credibile est quia ineptum est: et sepultus resurrexit; certum est quia impossibile est*», ocupà exclusivament tot el meu temps, durant moltes setmanes de treballosa i infructuosa investigació.

Així semblarà que, sotragada del seu

equilibri només per coses trivials, la meva raó tenia paregut amb aquella roca marina que ens conta Ptolemeu Hefestió, la qual resistia immutablement els atacs violents dels homes, i la selvatge furia de les aigües, i només s'estremia al tocar de la flor anomenada asfodel. A un pensador descurós pot semblar cosa fora de dubte, que l'alteració produïda dins la condició *moral* de Berenice per la seva malestruga malaltia, me forniria molts objectes per l'exercici d'aquesta intensa i anormal meditació de la qual jo he tingut alguna pena en explicar la natura. Doncs no hi havia res d'això. Dins els intervals lúcids de la meva infirmitat, la seva desgràcia, és cert, em feia pena; jo prenía profundament a cor aquesta ruïna total de la bella i dolça vida d'ella; jo no deixava de meditar freqüentment i amarga les vies meravelloses per les quals una tant sobtada i estranya revolució havia pogut obrar-se. Però aquestes reflexions no participaven de l'idiosincràsia de la meva malaltia, i eren tal com elles foren ocorregudes, sota circumstàncies semblants, a la massa ordinària dels homes. Fidel al seu caràcter propi, el meu mal feia pastura dels canvis menys importants però més sobtadors obrats en el sistema *físic* de Berenice—de la singular i esfereïdora distorsió de la seva identitat personal.

Durant els dies més brillants de la seva incomparable bellesa, ben segur que jo no l'havia mai amada. Dins la estranya anomalia de la meva existència, els sentiments *mai* no m'han vingut del cor, i les meves passions *sempre* em són vingudes de l'esperit. Través la grisor de l'aurora—al mig-dia, entre les ombres reixades del bosc—i de nit, dins el silenci de la meva biblioteca, ella havia atravesat els meus ulls, i jo l'havia vista—no com la Berenice vivent i alenat, sinó com la Berenice de un somni—no com un ésser de la terra, terrenal, sinó com l'abstracció de un tal ésser—no com una cosa d'admirar, sinó d'analitzar—no com un objecte d'amor, sinó com el tema de l'especulació més abstracta jassia irregular. I ara—ara jo m'estremia en la presència d'ella, i esdevenia pàl·lid en el seu atancar-se'm; ara, tot planyent-me amargament de la decandida i desolada condició d'ella, jo

em retreia dins l'esperit que ella m'havia llargament amat, i en un mal moment jo vaig parlar-li de maridatge.

I a la fi l'època de les nostres noces s'atancava, quan una tarda d'hivern,—una d'aquestes diades intempestivament tibies, quietes i boiroses qui són les nodrives del bell Halció. (*), jo seia (i seia, jo penso, sol) dins la estada interior de la biblioteca. Però en aixecar els ulls, vaig veure Berenice drete davant meu.

Fou la meva imaginació excitada—o la influència boirosa de l'atmosfera—o l'incert crepuscle de la cambra—o les grises draperies qui li queien a l'entorn de la figura—que li donaren un contorn tant vacil·lant i imprecís? Jo no podria dir-ho. Ella no parlà un sol mot, i jo—jo per res del món no hauria pogut emetre una síl·laba. Una esgarrifança de gel recorregué tot el meu còs; una sensació de insufrible angoixa m'estrenyia; una devoradora curiositat penetrava la meva ànima; i enfonzant me dins la cadira, vaig romandre un quant temps fora d'aire i immòbil, amb els ulls clavats sobre la persona d'ella. Ail el seu amagriments era excessiu, i ni un vestigi de l'ésser primer era confugit dins una sola línia del seu contorn. A la fi les meves mirades caigueren-li ardentment sobre'l rostre.

El front era alt, i molt pàl·lid, i singularment tranquil; i els cabells, en altre temps de un negre d'atzabeja, li queien en part al damunt, i aombraven les temples buides amb innumbrables rulls, ara de un ros viu, desavenint-se cruelment, en el llur caràcter fantàstic, amb la malinconia regnant arreu de la fesomia. Els ulls eren sense vida i sense llustre, i en aparença sense nines, i involuntàriament vaig apartar l'esguard de la llur fixesa vidriosa per contemplar els llavis minces i encongits. Ells se desclogueren; i dins un somriure de una singular significació, *les dents* de la trasmudada Berenice es revelaren lentament a la meva vista. Plagués a Déu que jo mai les hagués mirades, o que, havent-les mirades, jo fos mort!

El tancament d'una porta em sobtà,

(*) Perque com Jupiter, durant l'hivern, dona dues vegades set dies de calor, els homes han anomenat aquest temps clement i temperat la nodruga del bell Halció.—SIMONIDES.

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8 El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

i, aixecant els ulls, vaig trobar que la meua cosina s'era departida de la cambra. Però de la cambra en desori del meu cervell no s'era, ai las! departit ni en volia ser foragitat, l'espectre blanc i terrible de les seves dents. Ni un pic damunt la faç — ni una ombra damunt l'esmalt — ni una esmossada en els cantells d'elles, que aquell somriure fugitiu no hagués bastat per gravar sobre la meua memoria. Jo les veia ara àdhuc més netament que no les havia mirades aleshores. Les dents! — les dents! — elles eren aquí i allí, i a tot arreu, i visibles i palpables damunt de mi; llargues, estretes i excessivament blanques, amb els llavis esblaimats retorcent-se a l'entorn d'elles com en el mateix instant de la llur primera terrible exhibició.

Aleshores arribà la plena furia de la meua monomania, i vaig debatre'm debades contra la seva estranya i irresistible influencia. Dins el nombre infinit dels objectes del món exterior jo no tenia pensaments sinó per les dents. Per elles jo llanguia amb un desig frenètic. Tota altra materia, tot altra interès diferent fou absorbit dins la única contemplació d'elles. Elles — elles soles eren presents a l'ull del meu esperit, i elles, en la llur individualitat exclusiva, esdevingueren l'essència de la meua vida mental. Jo les mirava dins de totes les llums. Jo les girava en tots el sentits. Jo escrutava les llurs característiques. Jo m'aturava sobre les llurs singularitats. Jo meditava la llur conformació. Jo consirava l'alteració de la llur natura. Jo m'estremia atribuïnt-los dins la meua imaginació una facultat de sensació i de sentiment, i fins i tot, sense la valença dels llavis, una capacitat d'expressió moral. De Mad'selle Sallé s'és força bé dit, «*que tous ses pas étaient des sentiments*», i de Berenice jo creia més seriosament *que toutes ses dents étaient des idées. Des idées!* — ah, vetaquí l'idiòtic pensament qui m'ha destruït! *Des idées!* — ah vetaquí perquè jo les cobejava tant follament! Jo sentia que la possessió d'elles podia sola restablir-me la pau i tornar-me a la raó.

I la tarda es clogué així sobre meu, — i les tenebres vingueren, i s'instal·laren i se'n anaren — i el dia apuntà novament — i les boires de una segona nit ara es congriaven al meu entorn, — i sempre jo seia immòbil dins aquella cambra solitaria; i sempre jo seia sepultat dins la meua meditació, i sempre la *fantasma* de les dents mantenía la seva influencia terrible, flotant amb la més viva i oiosa netedat en mig de les llums i les ombres canviant de la cambra. A la fi, en mig dels meus somnis, esclatà un crit d'horror i d'espavent, al qual, després de una pausa, succeí un aldarull de veus torbades, entremesclades amb sords ge-

mecs de dolor o de dol. Jo vaig aixecar-me del meu seient, i obrint una de les portes de la biblioteca, vaig veure fóra a l'avant-cambra una serventa, tota de llàgrimes, la qual me digué que Berenice — ja no existia. Ella havia estat presa d'epilepsia de bon matí, i ara, al fer-se de nit, la tomba estava posada per la seva estandanta, i estaven terminats tots els preparatius pel sebolliment.

[El cor ple d'angoixa i oprès per l'angunia, jo me'n aní amb repugnancia cap al dormitori de la morta. La cambra era vasta i ombrívola i cada pas jo topava contra'ls paraments de la sepultura. Les cortines del llit, em digué un servent, eren tirades sobre la caixa, i dins aquesta caixa, ell afegia tot baixet, jeia tot allò qui restava de Berenice.

Qui em demanà doncs si jo no volia veure el còs? — Jo no viu bellugar-se els llavis de ningú; no obstant, la pregunta havia estat feta, i l'eco de les últimes sil·labes s'arrocegava encara dins la cambra. Era impossible refusar, i amb un sentiment d'opressió vaig portar-me fins al costat del llit. Vaig desacostar lentament les fosques draperies de les cortines; però deixant-les caure novament, elles davallaren sobre les meves espatlles, i separant-me del món dels vius, em tancaren dins la més estreta comunió amb la morta.

Tota l'atmòsfera de la sala estava impregnada de la mort; però l'aire especial de l'ataut em feia mal, i jo imaginava que una olor deletèrea s'exhalava ja del cadavre. Jo hauria donat un món per escapar-me, per defugir la perniciosa influencia de la mortalitat, per respirar encara una vegada l'aire pur dels cels eternals. Però jo ja no tenia el poder de moure'm, els meus genolls vacil·laven sota de mi, i jo havia fet arrel dins la terra, mirant fit el cadavre enravenat, estès tot llarg dins la caixa oberta.

Déu del cel! és possible? El cervell em vagareja? o el dit de la morta s'és bellugat dins la tela blanca qui el té reclòs? Amb les esgarrifances de una inexpressable paura, vaig aixecar lentament els ulls per veure la fesomia del cadavre. Havien lligat una bena entorn dels queixos; però jo no sé com, s'era desanuada. Els llavis lívids es torcien en una mena de somriure, i través del llur quadre melancòlic les dents de Berenice, blanques, llunts, terribles, em miraven encara amb una realitat massa evident. Vaig arrencar-me convulsivament del llit, i, sense dir un mot, vaig llençar-me com un boig fóra d'aquesta cambra de misteri, d'horror i de mort.]

Vaig retrobar-me assegut dins la biblioteca, assegut novament i sol. Sembla-

va com si acabés de despertar-me d'un somni confús i agitat. Jo sabia que era mitja nit, i tenia per cert que d'ençà de posta de sol Berenice havia estat enterrada. Però d'aquest lúgubre interval jo no tenia cap positiva — al menys cap definida intel·ligencia. No obstant, la memoria n'era plena d'horror — una horror més horrible com més vaga era, i una terror més terrible per la seva ambigüetat. Era una espaventosa pàgina dins el registre de la meua existencia, escrita tota sencera amb records ubacs i oiosos i inintel·ligibles. Jo em debatia per desxifrar-los, però debades; però de un temps a l'altre, com l'ànima de un sò departit, el xiscle agut i penetrant de una veu de dona semblava tritllar dins les meves orelles. Jo havia fet alguna cosa — però què era això? Jo m'adreçava la pregunta a mi mateix en alta veu, i els ecos xiuxiuejants de la cambra em responien, «*què era això?*»

Damunt la taula, al meu costat; cremava una llantia, i a la vora hi havia una capseta. No era cap capsula de un notable istil, i jo l'havia ja vista freqüentment, perquè era propietat del metge de la familia; però com era ella vinguda allí, damunt la meua taula, i perquè jo m'esgarrifava en mirar-la? Això eren coses que de cap manera no valien la pena d'enfondar-s'hi; però els meus ulls caigueren a la fi sobre les pàgines obertes de un llibre, i sobre una frase subratllada. Eren els mots singulars però simples del poeta Ibn Zaiat: «*Dicebant mihi sodales si sepulchrum amicae visitarem, curas meas aliquantulum fore levatas*». Perquè doncs, llegint-les els pèls del meu cap se dreçaren de punta, i la sang del meu cos es glaçà dins les meves venes?

Van tustar lleument a la porta de la biblioteca, i esgrogueit com un estadant de la tomba, un domèstic va entrar de puntetes. Les seves mirades eren folles de terror, i em parlà amb una veu tremola, escanyada, molt baixa. Què va dir? — Vaig sentir unes quantes frases deslligades. Ell contava d'un crit foll qui havia torbat el silenci de la nit — que tots els servents s'eren aplegats — que havien cercat en la direcció del sò; — i a la fi el to d'ell esdevingué penetrantment distint, quan me mormolava de una tomba violada — de un cos desfigurad, amortal·lat, però encara alenat, encara palpitant, encara viu!

Ell asenyalà els meus vestits; — estaven gromollosos de fang i de sang. Jo no vaig dir un mot i ell me prengué gentilment per la mà; duia estigmes de unes ungles humanes. Ell dirigí la meua atenció vers un objecte recolzat contra la paret; — jo vaig mirar-lo durant uns quants minuts: era una aixada. Amb un xiscle vaig sal-

tar cap a la taula, i m'aferrí de la capsua que hi jeia al damunt. Però jo no tenia força per obrir-la; i en la meua tremolor, ella se m'esmunyí d'entre les mans, i caigué feixugament i es trencà a bocins; i de dins, amb un sò deringant en rodolaren algunes estres de cirugia dentaria, mesclats amb trentadugues petites coses blanques i iborines, qui s'esbarriaren d'ací i d'allà per damunt del trespol.

trad. C. R. B.

OBRA NOVA

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Claris, 82

Catolicisme pintoresc

El pintoresc fou una de les notes culminants del meeting d'*afirmació catòlica*, hagut aquesta temporada al Tivoli per uns quants senyors que's diuen catòlics.

El qui escriu aquestes ratlles fou temtat de fer-hi presència, atret per la perspectiva de quelcom divertit, que sospitava havia de veure. La qual cosa, verament, li fou dada de sobres, salvant-li la monotonía d'un matí de festa, que no tenia predestinat a cap distribució, més o menys filosofada.

Els senyors que podriem apel·lar responsables, estaven asseguts còmodament amb postura passiva, fumant i enraonant amb distracció; mes, de sobte un escamot inoportú torbàva'ls llur placidesa i s'apeaven per victorejar i aplaudir al pas d'una senyera *legitimista*, escoltada per uns joves bellugadifos i iracundes, plens de senyals, d'insignies i d'efectes qui demostraven un instint bèl·lic més o menys sintomàtic. Bo-

na sort que algú clergue ho suavitzava amb certa coseta de bonhomia; i afegim-hi, encara, algunes damiselles qui saberen ser prou heroïnes per a ser presents a un acte tan trascendental, a on s'hi era disposat fins al vessament de l'última goteta de sang.

Al ser el parlar dels oradors, hom es preguntava: però, no m'enganyo si penso que soc en un acte d'afirmació catòlica? De segur que s'haguera equivocat qui tal tingués en la ment; i més al recapacitar de que vivim en l'edat moderníssima. Però, és que allò, sense temença de caure en error, havem de pensar que fou un episodi de política horriblement rancia i anacrònica.

L'ambient anà escalfant se gradualment; i ja dominava arreu un espatec de violència, fins a arribar a l'espectacle absurde d'haver-hi batusses entre els mateixos catòlics; devent-se'n alguns retirar vergonyosament. Tanmateix és ben trist aqueix perdre's de tan-

tes energies desorientades per procediments desencaixats del viure actual.

Les mateixes expressions sortien de les boques dels oradors, com deurien ser les de cinquanta o doscents anys enrera o en els temps de les creuades. Tot allò respirava aquella reumatiguesa de dipòsit de trastos vells, plens de pols i a on les rates hi fan nierades. Parlar de banderes qui's torcen i s'arboren bèl·licament damunt multituds assedegades de lluita, o davant un estol victoriós qui gallereja de somniades victories; gisclar de bales; brogit de combat; sang, sobre tot molta sang; quasi bé per una mena de sugestió d'hipnosis, el seu tuf ja'n omplenava tot l'ambient, i els espectadors ja'n eren ubriagats. Quan aquestes paraules i expressions sortien, allavors era l'hora de veure com l'entusiasme era delirant; i un gran crit, com de multitud victoriosa, s'aixecava aixordador i prepotent. Només hi mancava'l brau, per resultar allò l'espectacle d'una vulgar *corrida de toros*, dissimulat amb el mantell de la Religió i patrocinat amb el sant nom de Deu.

Havem de suposar rectitut i bona fe en els qui s'entregaven an aquell excés d'oratoria revolucionaria, és clar; perquè, altrament, se'ls hauria de senyalar amb el dit i deurien ser blasmatos com iníquos venedors de la massa qui'ls segueix. I, realment, són ells, els capitosts, els primers de viure desplaçats del moment històric; de no ser així, no's comprendria com la seva actuació es desenrotlla tan sense profit pràctic i tan inútilment, perdent se tot una preciosa suma d'activitats qui's malversen entre espatecs protestataris. Però cal pensar que si van seguint estacionaris, aniràn

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central; Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

desapareixent de mica en mica per manca d'adaptació; serà com una malura qui, per fi, és treta enfora per l'embat poixant de la vida qui's renova incessantment; a no ser que es tractés d'una malura crònica; mes en això no hi pensem, perquè'ns posariem de mal humor.

Ademés d'aqueix anacronisme, hi hagué, encara, una altra cosa pintoresca molt sobresortint (no'n vull fer esment d'altres); fou allò del catolicisme polític, qual paròdia s'hi produí d'una manera estrepitosa. Altra vegada'ls catòlics professionals portaren l'espectacle de la confusió i del desordre; altra vegada, allò del catolicisme fou excusa, pretext partidista, equivalent a un qualsevol *mori*, o a un qualsevol *visca*, qui fou posat en la sala del meeting, amb protestes i malgrat les requisitories de la presència, essent esca d'escàndol i de batusses indignes i d'altres ignominies semblants. Tot això, entre crits de visca

Déu i el catolicisme, i moris rabiosos; en horribona mescolança; com en les macabres festes selvatgines en quals àpats, amb el d'un mico s'hi barreja'l braç d'alguna pobra criatureta.

Rès, coses d'Espanya, que diria aquell.
B.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0.75 cts.
Auques i Ventells	5 pessetes
La paraula en el vent	5 »

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

pètinint als seus ulls orgullosos d'home voluntàriament ignorant de tot ço que no és la seva tasca remunerativa de productor econòmic. I la energia sobrant de la gran passivitat, és esmerçada en aquesta monstruosa invenció del «passatemp mecànic»: el cinematògraf, les atraccions, etc.

Les nostres ciutats actuals, atapaïdes, què són sinó dipòsits de gent deslligada, desada en armaris, no participant ja de la possessió de la terra ni percibint la virtut que de terra emana, no participant tampoc de la natura, sinó indirectament i com servei públic? El ciutadà paga el tribut, i té jardins municipals, parcs i museu.

No cal que's mogui, que faci rès, que pensi, que obri la boca per a rès. Té dret a la ineducació física, a la insensibilitat artística, a la cobardia teòrica, a la indiferència pública, a l'egoisme confessat, a l'ateisme: vicis desconeguts dels grecs. La màquina permet participar, en l'harmonia universal, el menys personalment possible: no participant-hi, l'home se'n desentén; se'n fa irresponsable.

Gran sort és la nostra, emperò, al viure en el moment en que una universal reacció s'aixeca per a disoldre l'estructura de la societat actual, on triomfen la insolència, la indiferència i la irresponsabilitat. Una pila de símptomes coincidents justifica l'alegria de veure nèixer un món nou entremig de la confusió i corrupció del món que domina. En marxa vers la participació «total» de l'individu a l'harmonia universal, l'educació física recobra el seu lloc i pren un desenrotll tal, que dintre un temps no caldrà pagar entrada per veure atletes i còssos robustos: la restauració dels jocs olímpics s'enllaça amb ço que ha sigut el precursor del nou moviment: la música popular. El servei militar obligatori arreu aferma el concepte hel·lènic del ciutadà integral. La evident evolució de la indumentaria simplificant-se i adaptant-se a la vida física i deportiva. Es restauren les dances populars i les dances clàssiques i veiem abandonar unes i altres la professionalitat i tornar a entrar al poble, el mateix que'l teatre grec renaixent, on un mateix sostre — el cel — cobreix espectadors, chor i actors, lligant-los a tots en una manifestació unitaria. En lloc culminant la reforma magnífica que la Iglesia emprèn fent participar més activament el poble al Sacrifici diví, al purificar la música religiosa, restaurar el cant plà i fer-lo cantar pel poble, preparant el camí a successives renovacions que ens portaran

Vers la edat d'or

La màquina i tots els succedanis econòmics del maquinisme del segle XIX: la divisió del treball, la especialització, el servei públic, la organització i encasillat de tot han anat fent tornar «passiu» l'home, limitant i reduint el nombre de les seves activitats i convertint-lo en «espectador» de ço que no és la seva pròpia i única tasca i producció.

Les generacions actuals són, en efecte, compostes d'«espectadors». Moltes facultats humanes que abans tothom posava en joc, avui són donades en «espectacle», com mera curiositat. L'home s'es avesat voluntàriament al seu nou paper d'engranatge del gran mecanisme social; no participa de rès més enllà de la seva personal roda dentada; la seva mecanització li val diners: «compra» tot ço que és fora d'ell, i tot se li torna espectacle.

Compareu la vida dels homes actuals amb la dels nostres pobles antics, i es veurà clara la «passivitat» moderna en contrast amb la «participació activa» dels nostres avis a la vida comú.

A Grècia, per exemple, tots els ciutadans conreaven la gimnàstica i la música; avui n'hi hà prou amb que uns pocs facin gimnàstica i coneguin els secrets de la música.

Tots els altres «paguen» per veure els primers i per escoltar els segons. Gimnàstica i música han perdut, en conseqüència, llur sentit fonamental, llur valor formatiu de l'home, i han devingut espectacle. Es cert que contra aquesta degeneració ja l'home s'és aixecat: la gimnàstica devé ja avui dia obligatòria, la música per l'entremig de les associacions populars va passant cada dia més al domini col·lectiu. Mes la «no-participació» de l'home modern, veritable «roifainéant», el deslliga encara de molts i importantíssims ordres de la vida.

L'home especialitzat, paga per «veure» jocs atlètics, quan tot ciutadà era atleta en altre temps: paga per «veure» dançar quan la dansa era una mena de tribut col·lectiu a les divinitats presidentes de la universal harmonia: fins fa poc pagava traslladant a uns altres la missió de la defensa armada de la patria. Pujant uns graons més veiem que'l ciutadà que prenía part activa cantant i dançant, a les cerimònies del culte religiós, avui és un mer contemplador, un còmode i silenciós «espectador» del Sacrifici: el ciutadà «veu passar» la processó, «mira» les manifestacions públiques de la vida espiritual, i tot li va devenint símbol i espectacle, i per lo tant «ficcio»: tot es va em-

l'esperit actiu de la Iglesia primitiva cristiana, que respòn també a la tradició hel·lènica.

Paralel·lament an això, les ciutats mateixes van essent minades pels gnoms benefactors, ordenadors de les ciutats-jardins: la unitat idel «família-casa-terra» és l'estandart dels qui volen repartir més equitativament que fins ara el patrimoni de llum, aire i natura donat per Déu a tots els homes.

Però el símptoma capdal d'aquest nou humanisme emancipador del maquinisme i sa influència, és l'aparició, descobriment, millor dit, de la «Gimnàstica Rítmica». Per ella la participació humana en l'harmonia universal atén el grau màxim. El Ritme és la llei dels moviments, i veusaquí que ara hem retrobat dins de cada ún de nosaltres la mateixa llei que governa les esferes. La música, la més expressiva i espiritual de les arts humanes, es fa carn, i el còs humà, la més excelsa de les coses materials creades, es fa música i expressió. L'esperit, descobridor de les lleis, agafa el còs i el governa com un cavall noble i dòcil, amb regnes noves. I el còs espiritualitzat, repartida una nova intel·ligència per tots els múscles i nervis, multiplica la seva eficència, la seva activitat i bellesa inscribint fins els més mínims gestos a dins de la llei eterna del Ritme.

I..., ja ho veieu, eloqüència dels símptomes de què parlàvem; podem dir que'l breçol de la gimnàstica rítmica és una «ciutat-jardí».

Quan hom pensa, temps a venir, en el desenrotllo d'una vida ciutadana que tingui per marc una gran ciutat-jardí, on tot home participi activament del patrimoni físic i espiritual creat per Deu, i en els moviments de les multituts educades rítmicament, se li apareix no rès menys que una transformació completa de la vida social, ve a la me-

moria la lliçó de les ondes harmòniques fent arrencar en belles línies els grans de sorra damunt la placa vibratoria.

Hom pot llegítimament pensar i treballar per una millora tan extraordinària en les condicions de la vida humana, sens que se'l pugui raonadament titllar de somniador. Sí, sí, la humanitat «pot» assolir tan gran pro-

grés. No digué Sant Agustí que la successió de les generacions humanes damunt la terra era com la vida d'un sol home que comença a l'infantesa, per anar avençant cap a la plenitut?

R. RUCABADO

De «La Veu de Catalunya».

Un Congrés litúrgic a Montserrat

L'obra dels Congressos d'Art Cristià a Catalunya va avençant en la seva tasca de fomentar l'integral renaixement de la cultura religiosa de terres catalanes. La pròxima publicació del volum del primer Congrés se enllaça amb la preparació del segon que deurà celebrar-se a Vich, pel setembre de lo any vinent, coincidint amb l'inauguració de la magnífica decoració d'aquella Catedral per en Josep M.ª Sert. Paralel·lament a aquesta actuació es proposa noves iniciatives.

De ningú és desconeguda la inspiració litúrgica que informa l'obra de aitals Congressos, i que fou encoratjada i beneïda per la Suprema autoritat de la Iglesia, el Papa Pius X. La Junta Permanent encarregada de desenrotllar aquesta institució de la cultura cristiana, ha volgut intensificar la corrent litúrgica dins la qual és eixida, i an aquest objecte prengué darrerament els següents acords, que en vies ja de compliment, llença a la publicitat.

Primer. A fi de donar major eficència a la orientació que informa la obra dels Congressos de l'Art Cristià, se celebrarà pel juliol de l'any vinent a Montserrat, un Congrés de Litúrgia, l'objecte del qual serà la formació litúrgica de la vida religiosa i la publicació catalana i vulgarització dels llibres litúrgics.

Segon. Oficiar als Rdms. Prelats de Catalunya, Mallorca, Valencia i Rosselló aquesta iniciativa i posar-la baix la seva geràrdica direcció.

Tercer. Se nomena una ponència especial encarregada de dur a compliment el Congrés de Litúrgia.

Del primer Congrés d'Art Cristià, doncs, ha eixit aquest nou tany dels Congressos de Litúrgia, que tindran el seu centre de irradiació en l'Abadía de Montserrat, metròpoli secular de la pietat catalana. Comunicada oportunament aquesta iniciativa, s'és ja rebuda la fervent adhesió dels Rdms. Bisbes de Mallorca, Tortosa, Vich i electes de Barcelona i Lleida en magnífics documents, que confirmen, una vegada més, la forta tradició romana de la Província tarraconense, devotíssima sempre de la Sagrada Litúrgia. L'Ordre Benedictina sostenedora i restauradora en el món cristià del ver esperit del culte i la pietat, se disposa a pendre la capdavantera d'aquest moviment, que patrocina entusiàsticament l'Abat de Montserrat.

L'esperit que anima als organitzadors de aquest Congrés de Litúrgia, és correspondre fidelment a les orientacions pontificies, que porten el ritme sagrat del renaixement litúrgic com a norma de vida religiosa, i que la santetat de Pius X formulà ja al principi de son pontificat en forma solemne: «essent Nostre vehement desig que'l veritable esperit cristià reverdeixi de totes maneres i sia conservat en els fidels, és necessari atendre abans que tot a la santetat i a la dignitat del temple, en el qual els fidels se reuneixen precisament per a beure aquest esperit en sa font primera i indispensable, o sia la participació activa als sants misteris i a la oració pública i solemne de la Iglesia». (Motu propio de la Música sagrada, 22 de novembre de 1903.

Extendre el coneixement de les direccions pontificals, encaminar la devoció popular vers aquesta vida social litúrgica, enfortir

l'unitat d'esperit dels fidels amb la gerarquia i la parroquia, com a elements essencials de la fe i la pietat, popularitzar l'amor i l'ús dels llibres litúrgics, com a textos autèntics de la Iglesia en la comunicació de la vida d'esperit, estudiar i comentar la història i les costums litúrgiques de Catalunya: vens aquí els aspectes, dins els quals se mourà el Congrés de Litúrgia de Montserrat.

Són ja seriosament preparats els treballs previs per a la publicació de l'«Eucologi Romà», primer llibre de la pietat litúrgica, que'l Congrés posarà en mans dels fidels. Serà l'Eucologi Romà, el llibre essencial de la devoció en tota la plenitud de participació activa dels cristians al culte Sagrat. Contindrà com text principal el Missal Romà,

en llengua catalana, les fórmules litúrgiques de la oració i de la recepció de sagraments, el cant dels principals actes populars del culte i una sobria anotació de la significació dels temps litúrgics i de les festes, tal com fan precises les disposicions de la Iglesia. Una junta de literats és encarregada de aquesta tasca, que atèn principalment a la eficàcia de la devoció i a la fàcil escaienta del ús popular.

Feta ja pública aquesta iniciativa, se aniran donant les noves interessantíssimes de aquest renaixement litúrgic entorn del Congrés de Litúrgia, per al qual se demana des d'ara el fervor i la cooperació de les gents cristianes de terres catalanes.

Jocs Florals de Sant Gervasi organitzats pel Centre Autonomista de Gracia

CARTELL

PREMIS ORDINARIS

I. Flor Natural: Oferta per les senyorettes del Centre, a la millor poesia amorosa.

El poeta que'n siga guanyador, ne farà ofrena a la dama de sa elecció, la que serà nomenada Reina de la Festa.

II. Englantina d'argent: Oferta per varis socis del Centre a la poesia que millor canti la Patria o descrigui un fet històric de Catalunya.

III. Viola d'or i argent: Oferta per distingides senyores del Centre a la millor poesia que canti la Fè.

PREMIS EXTRAORDINARIS

IV. Pomell d'hermoses crisantemes: A la millor poesia en lloança a la Verge de la Bonanova.

Per aquest premi, el senyor Josep Me Mas ofereix la quantitat de cent pessetes.

V. Tres boniques roses: A una poesia de tema lliure.

Per aquest premi, el senyor A. Jordi Martinell ofereix la quantitat de cinquanta pessetes.

VI. Un hermós pom de clavells: A la biografia que contingui més datos referents a la vida i obra del nostre pintor en Benet Mercader.

Per aquest premi el senyor Alexandre de Riquer, ofereix un exemplar de les planxes originals dels «Capritxos de Goya».

VII. Artístic ram de flors de montanya: Es concedirà al millor quadret dramàtic o comedia en un acte.

El senyor Josep Creus ofereix per aquest premi la quantitat de cent pessetes.

VIII. Dues boniques dàlies: A la traducció en vers d'algun dels «Triomfs» den Petrarca.

Per aquest premi el senyor Vicens de Moragas ofereix la quantitat de cinquanta pessetes.

IX. Ramell de gessamí: a una composició en prosa o vers de tema lliure.

La casa «Fayans Català» ha ofert per aquest premi un objecte d'art.

X. Un ram d'olivera i llorer: S'adjudicà a una poesia de tema lliure.

JOCs FLORALS

de Gracia

La societat «El Artesano», de Gracia, ha publicat el cartell dels seus anys Jocs Florals que se celebraran enguany el 15 d'agost.

Presideix honoràriament el Jurat don Joaquim Ayné i efectivament don Joan Maria Guasch, i és secretari don Celestí Francolí.

Les composicions, el programa de les quals ara donem, s'ha d'enviar al domicili de la societat, Travessia de Sant Antoni, 16 i 18, Gracia, abans del 31 de juliol.

Els temes són

I. Flor natural, d'Honor i Cortesia, ofert per la societat organitzadora, que s'otorgarà a la millor poesia amatoria.

El poeta que en sia guanyador, deurà fer-ne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada Reina de la Festa, entregará els demés premis als respectius guanyadors.

II. Englantina d'argent, executada per l'artífex don Andreu Aguilar, a la millor poesia basada en fets històrics, tradicions o costums de la regió.

III. Viola d'argent, obra del propi artista, a la millor composició poètica de tema moral.

IV. Objecte artístic, ofert pel Rei don Alfonso XIII, a la millor poesia de tema lliure.

V. Objecte d'art del governador civil, a una poesia de tema lliure.

VI. Objecte d'art, de la Diputació provincial de Barcelona, a una poesia de tema lliure.

VII. Objecte d'art del president de l'Audiencia, a una poesia de tema lliure.

VIII. Objecte d'art, del fiscal, a una poesia de tema lliure.

IX. Objecte d'art del capità general, a una poesia de tema lliure.

X. Objecte artístic del marquès de Alella, senador, a una poesia de tema lliure.

XI. Objecte d'art del tinent alcalde don Marí Matons i B. fill, a una poesia de tema lliure.

XII. Objecte d'art del tinent alcalde del districte IV don Rafel Vallet, a una poesia de tema lliure.

XIII. Obra d'art, de don Maurici Gimbreda i Costa, al millor «Estudi sobre les pintoresques Festes majors del pobles de Catalunya».

XIV. Objecte d'art, ofert per don Pau Mercadé, a la millor producció escènica en un acte.

XV. Objecte d'art de la Societat organitzadora, a la millor poesia festiva de bona llei.

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vic

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela 50

Per aquest premi, el senyor regidor d'aquest districte el senyor Joaquim Rita, ofereix la quantitat de cinquanta pessetes.

CONDICIONS

Totes les composicions han d'ésser inèdites, escrites en català i com de costum acompanyades d'un plec clos que contingui el nom de l'autor i en el sobrescrit s'hi llegeixi el títol i lema de la composició.

Solament es concediran accessits als tres premis ordinaris.

Al premi X solament poden optar-hi els senyors socis del Centre Autonomista Català de Sant Gervasi, haventse d'indicar en la composició; s'adverteix al guanyador de aquest premi que si el dia abans de la Festa no s'ha presentat s'entendrà que'l renuncia.

De l'obra dramàtica que surti premiada, el Centre es reservarà el dret d'estrena per tot el present any.

Tots els treballs deuen dirigir-se al secretari del Jurat i en el domicili social del Centre Autonomista Català: Passatge de Mulet, 14, abans del dia 20 d'agost.

Formen el Jurat Calificador: don Alexandre de Riquer, president; don Vicens de Moragas, don Josep Morató, don Ambrós Carrion, don J. M. Jordà i don J. Bofill i Matas, vocals; don Florenci Cornet, secretari

RON BACARDI

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Per la Exposició de Barcelona

En Sanchez Toca al Senat

Ya comprenderán los señores Senadores que yo me he de inhibir por completo de estas polémicas que tengan alguna base de comparaciones. Quiero responder nada más a la protesta, a mi ver extravagante, extraña, que ha formulado el Sr. Prast. No daría yo calidad de tomarla en consideración a esa fantástica clasificación de los españoles en cuatro categorías, si no la hubiera mezclado también con otra especial protesta que es pertinente a este proyecto de ley.

Su señoría, bajo el supuesto de que los españoles pudiéramos resultar clasificados bajo esas cuatro categorías, vería otra propuesta más significativa, lamentándose de haber sido preterido Madrid delante de una aspiración de Barcelona. Este es el alcance verdadero que ha tenido en la tarde de hoy, a mi entender, la intervención del Sr. Prast.

En otros aspectos de que luego me haré cargo, le ha dado anticipada contestación el Sr. Ruiz Jiménez. Al oírle, experimentaba viva satisfacción por haber tenido de mi parte, la feliz ocurrencia de rogarle que él se adelantara a intervenir, pues de esta manera, persona de la autoridad del señor Ruiz Jiménez, ha dado por anticipado exactamente la misma contestación que a mí me ocurría poner a las protestas del Sr. Prast. (El Sr. Ruiz Jiménez: Lo celebro.) Yo añadí, sin embargo, un matiz más de los que ha apuntado el señor Ruiz Jiménez.

Tengo hace mucho tiempo, desde 1892, Centenario del descubrimiento de América, el convencimiento firme de que en aquellas y otras ocasiones posteriores debiera de haber figurado Madrid renovándose por completo, tomando con ocasión de ello una gran Exposición Hispano-americana. Pero mientras Madrid no esté presentable, no podemos tener si-

quiera el pensamiento de llamar a las gentes para que vengan a pasar aquí una temporada. Una ocasión como esta del 92 y la fecha del Centenario en el descubrimiento de América, y otras efemérides que han sucedido después, preparándose con tiempo, hubieran sido muy oportunas para renovación grande en Madrid. Mientras Madrid no haya tenido esa preparación que es indispensable, como preliminar indispensable no sólo el pavimento, sino en muchísimos otros aspectos de sus calles y servicios, no debe pensar en Exposiciones internacionales, pues produciría en los extranjeros la impresión de una Duquesa alojada en una bohardilla y teniendo, sin embargo la pretensión de invitar a bailes y saraos a todo el personal que figura en el «Gotha.»

Madrid no se ha renovado, y, por tanto, no hay que pensar en Exposiciones en Madrid, aparte de aquel otro orden de consideraciones de orden financiero como las que se invocaban en los proyectos de esa Exposición que se fantaseaba ante el señor Canalejas, y que según me confesó él constituyeron su motivación fundamental por haber descartado por completo el pensamiento en la Exposición en aquel tiempo.

Y vamos a lo concreto de las protestas del señor Prast. La supuesta postergación de Madrid al interponerse la demanda de Barcelona. Yo considero que la determinación de que esta Exposición de 1917 se celebre en Barcelona ha sido un gran acierto político, teniendo en cuenta que el más alto interés nacional está por cima de los intereses locales.

En la Exposición de Barcelona a que se refiere este proyecto de ley, el más alto interés nacional está muy por cima de cualquier otra consideración. Quien

ha de representar el principal papel en esa Exposición no es Barcelona, sino España entera. Es de gran trascendencia política que para estas manifestaciones de la prosperidad y progreso de un cuerpo de Nación la fundación representativa de la Nación entera no se concentre como una exclusiva de la capitalidad política, sino que se ostente alternativamente por el órgano de sus grandes ciudades.

Las naciones se comunicaron siempre por sus cumbres sociales. En la relación moderna de los nacionalismos, los grandes centros urbanos por las intensidades de vida y eficacias sociales y nacionales, sin precedentes en la historia, que se despliegan en esta era, las ciudades han venido a representar el órgano más adecuado para esta función.

Como emporio de actividad económica o generador de las corrientes de espíritu la ciudad es hoy el factor social preponderante en punto a la expresión nacional de las diversas características geográficas y de todos los elementos colectivos del orden espiritual, económico y étnico, que entran en la composición y existencia soberana de los grandes organismos patrios. Esta maravillosa expansión de los centros urbanos, característica de la vida moderna, se manifestó con efecto como el agente más eficaz para actuar, a modo de órgano vital que nacionaliza, cristaliza y refunde más activamente en conciencia colectiva y economía social de un mismo pueblo los elementos más heterogéneos y a la vez refleja y vivifica sobre el territorio patrio los elementos de espíritu y de la vida económica de las demás naciones.

Dentro de la finalidad de esta Exposición, destinada al certámen de los productos nacionales y el certámen internacional para la especialidad de las industrias eléctricas, ninguna de nuestras grandes ciudades supera en títulos a Barcelona para la función de representar sintéticamente la prosperidad y progreso de nuestro cuerpo de Nación, en relación con los factores económicos que están transformando tan vertiginosamente al mundo entero.

Barcelona es nuestra más adelantada expresión de centro de capitalidad, en lo que por inmensidad de la vida económica la geografía moderna empieza a dominar con el expresivo título de «regiones urbanas».

La gran estirpe catalana es el principal factor de la propulsión de esa magnífica prosperidad. Hubo catalanes antes de que hubiera Cataluña, y por la obra de los catalanes en aquel cuadro geográfico, la altura del Tibidabo es hoy una de nuestras atalayas más espléndidas para las grandes perspectivas de nuestra tierra de promisión, en que han de florecer los ideales de la España Mayor.

Ha sido, pues, grandísimo acierto, por parte del Gobierno, el haber puesto en

relieve, para la finalidad de este proyecto; la preeminencia de Barcelona en la función de manifestar este alto interés nacional. La ayuda de coste que para esto le otorga, aunque se cifre en 10 millones, no es cosa mayor para lo que ha de representar.

Cataluña, en efecto, pero singularmente la provincia de Barcelona, es la característica más señalada que hay en España de «una región urbanizada». Y en cuanto al adelanto y al progreso de las industrias eléctricas, ¿podría señalar el señor Prast región alguna, capitalidad alguna que para el año de 1917 se encuentre en condiciones de superar a Barcelona para una Exposición de carácter internacional, en cuanto a la especialidad de ese concurso de empresas e industrias, de adelantos científicos, y servir de base para que comparezca por primera vez en una Exposición, el concurso de los motores hidráulicos en funcionamiento al pie de los mismos saltos de agua? Barcelona, por las obras que se están desarrollando allí, con tanto asombro de los que las conocen, estará el año de 1917 en condiciones sin igual, no sólo de España, sino de muchas naciones de Europa. Per lo tanto, no puede ser mayor el acierto del Gobierno en esta materia, y que ha de servir de estímulo y de acicate a los catalanes.

No menos acertada resulta la previsión del Gobierno en este proyecto de ley desde el punto de vista de la experiencia acumulada durante la última centuria, respecto de los certámenes de Exposición.

Esta acumulación de experiencia advierte que los programas de Exposición requieren extraordinario movimiento, pues ellos se convierten fácilmente en factores de gravísimos daños para las ciudades que las emprenden sin preparación suficiente. Los gastos que ellos implican han tomado imponente crecimiento, y fácilmente se derivan de ellos repercusiones de gravísima perturbación en los presupuestos locales que perduran en transcurso de largos años.

Toda esta acumulación de experiencias alecciona mucho en punto a cuán fáciles resultan en esta materia los descritos, porque los resultados del certamen no compensan los gastos hechos. Ella advierte que una Exposición, sobre todo cuando pretende visos de internacional, aunque limitándose a una especialidad, como la del caso de este proyecto de ley, es materia de extraordinario miramiento y se deben preparar singularmente todos los aspectos y el financiero de la empresa que se acomete, por que muy alegremente van entrando las ciudades unas tras otras en la puja de ver cuál de ellas tiene antes una Exposición, y la liquidación de eso suele ser de mucho escarmiento.

No pocas poblaciones, no hablo sólo de España, no pocas ciudades de primera magnitud, liquidan como consecuen-

cia de una Exposición, han tenido períodos largos de perturbación de su presupuesto, de su régimen de Hacienda y, además a la par de eso, el arrastre de un gran encarecimiento general de la vida en el centro urbano que acometió la empresa.

Es natural que los carteles de Exposición llamando a gran concurso de gentes alegran extraordinariamente a los hosteleros y vendedores aposentados dentro de esa economía social urbana. Los días de Exposición son para ellos período de opulenta cosecha; todo alcanza durante ese jubileo altísimos precios; los artículos de primera necesidad y los alquileres de viviendas, toman entonces niveles de valor que rara vez vuelven al tipo que tenían en el período anterior. Esa elevación del coste general de la vida puede contrarrestarse, y aun compensarse con ventajas, con otras contrapartidas; dentro de una economía social urbana vigorosamente constituida. Pero en ciudad que adolezca de desequilibrio económico en la actividad y remuneración del trabajo de sus respectivas clases sociales al liquidar los días de júbilo de una Exposición, no queda nada positivo, sólido y estable que compense el encarecimiento de la vida, en una parte, por prosperidades económicas contrapartidas de esos encarecimientos. ¿Está Madrid en condiciones de esto? ¿Cuán distintas son de las que se necesitan!

Llevamos ya muchos años, lo mismo de período conservador que liberal, todo el último decenio, en que, ¿podemos decir que ha habido aciertos para el Ayuntamiento de Madrid en cuanto a su

crédito municipal, y en cuanto al bienestar general de sus clases sociales?

No; no ha habido acierto, y precisa rendirse a la triste realidad de que estaba mejor el presupuesto de Madrid al comenzar este siglo que en los catorce años que llevamos de él. Hay un verdadero retroceso en este particular, no obstante la ejemplar administración del Ayuntamiento que, con un presupuesto miserable como el que tiene de 30 millones de pesetas, no puede atender en la forma debida a los servicios más elementales de una capitalidad. Y a pesar de ello, está desarrollando servicios y esplendores parciales, que quisieran poder imitar, en España y fuera de ella, otras metrópolis. Pero respecto al régimen económico interno, a las ordenanzas municipales, a los servicios municipales y a todo eso que tan alegremente se pide, de continuar con fastuosos programas de municipalización de servicios, etc., etc., cada día que pasa me parece que pone una distancia inmensamente mayor para llegar a conquistar preeminencias de capitalidad.

Y no quiero extenderme más, porque sería suscitar debate sobre este proyecto de ley que, afortunadamente, incluso en la protesta del señor Prast, tiene el asentimiento unánime de toda esa Cámara, y parecería que si entráramos en polémicas, habría notas discordantes.

Conste, pues, que el Senado en masa y unánimemente aplaude este proyecto que beneficia a la representación nacional de la cual va a ser órgano, en este caso, la ciudad de Barcelona.

De la Prensa

La victoria de l'Orfeó Català

Per tal que a París se manifesta tota cosa d'art no altrament que dintre dels seus veritables límits, calia i era útil que l'Orfeó Català, coneixedor com és de la propia valú i mesura, tingués el coratge de venir a rebre el judici de la ciutat lluminosa, en guisa de bateig artístic o purament de consagració.

París, el centre intel·lectual del món i tota ment culte, per tal condició, hi concentra l'esguard anhelós de llum. L'Orfeó Català ha vingut efectivament aquí per a la conquesta del sagrat llorer; i, per a la conquesta del sagrat llorer, ha lograt ben alta mantenir la senyera de l'art català, es pot dir sense exageració.

Un dels més intel·ligents esperits que tenim a Catalunya, al dir, no fa gaires anys, que s'esvaïa el perfum de la popular cançó catalana, entramontant els Pirineus, s'errà i que s'errà ho prova l'efecte de dolça dignitat, de delicadesa i de gracia xamosa que les cançons populars catalanes han produït aquí, entre la gent d'acurat gust.

Com? No solament s'ha obtingut per l'art tendrívola i àtic amb que llur frescor s'és

mantinguda dintre el reialme de l'harmonia, en tanta manera, que tothom, a París, ha preat de llur harmonització la noblesa tècnica i el refinament; s'ha obtingut també per la meravellosa justesa choral amb que l'Orfeó ha interpretades i dignificades aquestes cançons d'humil origen, somogut veritablement per aquesta unitat d'esperit que conjumina l'amor per l'ideal.

La crítica parisenca ha celebrat la estètica virtut de la cançó popular catalana, amb parer unànim. Sobre tot hi ha trobat una gran variació de ritmes i molta originalitat en els temes; ha senyalat l'encisable teixit polifònic en que se sosté la seva viva fantasia; ha ponderat la nitidesa del seu contorn melòdic i la seva força d'expressió; n'ha dit la dolcesa flonja que corprèn i delita; n'ha, per fi, posat de relleu la deliciosa frescor, l'accent natural i aquesta seva brevetat que interessa sense una estona l'atenció cansar.

Mai, en ordre a execució choral, s'havia dut aquí un conjunt de tanta perfecció, en que la justesa de les veus se confon amb la puresa de la música; en que les sonoritats

s'harmonitzen dolçament unes amb altres i tots els registres conserven llur tò; en que'l detall humil i pur, i no desix, entre el general habillament harmònic. La mestria de l'Orfeó quedà consagrada pels crítics tantost tingué lloc l'audició dels mestres del segle XVI, d'En Bach i d'En Strauss. No sabien avenir-se de l'agilitat amb que eren plaentment resoltes les més difícils complicacions vocals; no sabien avenir-se de l'ordinació magnífica que presidia en l'homogeneïtat dels chors; no sabien avenir-se de la puresa amb que era reflectat l'estil i la cura amb que's precisaven els seus detalls.

Quan, entremig de les columnes d'ordre compost que deliniaven l'auria sala de festes, a l'hotel de Ville, se va deixar oir la primera frase del Cant de la Senyera, una emoció fonda com un calfred ens saccejà; va ésser talment com si percutís per aquell recinte la vibració d'una forta ànima ancestral, l'ànima dels almogàvers. ¡Quin contrast, el d'aquest accent de mascle vigoria, en mig de l'amabilitat de les polides formes de París! Quin contrast, els dels fermes visatges dels catalans en mig de exquisida elegància i del somriure de París! Un no se què d'eterna natura penetrava, amb aquells cants, com un sanítós aire, en els graciosos jardins de la civilització parisenca.

No era, amb tot i la seva aparent simetria, la disposició de la sala de festes ben adequada per a un concert. La beutat del cant triomfà de l'absència de condicions acústiques. El triomf fou esclatant. El triomf fou ben digne de l'amable aculliment que la ciutat de París, representada per alts funcionaris, dispensà a l'Orfeó.

Però en el teatre dels Camps Elíseus, plè de gom a gom, fou la consagració definitiva de l'art excel·lent dels nostres orfeonistes. Des dels primers moments en aquella sala d'una elegància tan fina i tan moderna, fou excitat l'entusiasme del públic. El Cant de la Senyera, marcà el punt de partida novament. Els oients tan càndida era la melodia com delicada l'harmonització, escoltaren com si es tractés d'una meravella, d'escriptura musical «Sota l'olm», d'En Morera, aquest magistral compositor que hauria d'esforçar-se, per tots els medis al seu alcanç, en fer representar les seves òperes a París, per a plaer de París i per a glòria d'ell. Els choristes, sots la batuta d'En Millet, llur incomparable mestre, feren d'aquesta cançó ressortir la formosura i, amb l'equilibri de llurs veus, qual fusió arribava a produir sonoritats de lluny una orga, l'accentuaren. De l'Orfeó, i a desdir, triomfaren seguidament aquestes qualitats en «El Rossinyol», en «Els tres tambors», en «El cant dels aucells», en «La Sesta» i en «L'Hereu Riera», l'audició de quals cançons fou, verdir, un motiu de delectança per al parisienc públic. Se va produir el mateix efecte en el segon concert que l'Orfeó donà en l'immensa sala rodona del Trocadero, davant d'un auditori compost de no menys de 6.000 persones; i verament caliu se sentia un hom per la tendre gràcia de «La Cançó de Nadal», que deixava onejar, com or líquid, el volum de les veus; per les «Montanyes de Canigó», que envolcallaven de l'oient l'esperit amb llur beutat suprema i llur emoció sagrada; per «La Cançó del breçol», per «La mare de Déu». El sentiment de tendresa religiosa mai fou però, tant fondo ni delicat, que'l públic talment ne restà corprès, i delitósíssim, com en l'audició de «La Mort de l'Escola», d'En Nicolau, tant al teatre dels Camps Elí-

seus com al Trocadero. Triomf absolut.

En les composicions originals, per tal que eren rublertes de dificultats tècniques, a més a més del sosteniment de l'arquitectura del conjunt, l'Orfeó Català posà a prova el seu alt enginy artístic. Pàlids, potser, «Els Xiquets de Valls», resultaren per manca de cohesió i d'ordre, per manca d'una acurada harmonització en què mantenir-se i desplegar se; el gran Clavé havia no més treballat en el natural element que'l poble li fornía, amb les seves veus, sense apelar a musical cultura. I París no podia sotstreu-re's al culte que per les belles formes sent. Caldria al meu judici, reharmonitzar les cançons d'En Clavé, amb art refinat, per fer-les reviure per al gust d'avui i acceptar per tot-hom, així com, i amb tant d'acert s'ha fet amb les cançons populars catalanes.

La savia polifonia de «D. Joan i D. Ramón», però amb masses reminiscències d'antiga música religiosa, resultà un xic seca de línies i d'inspiració dintre de l'excel·lent execució. Lo mateix se pot dir de l'«Ave Verum» d'En Saint Saens, on la factura habilla massa bellament la paupertat d'emoció religiosa. Però allà on el públic hagué el seu més preat encís i allà on se revelà tot el seny artístic de l'Orfeó, fou en el Madrigal de Brudieu, en l'Aucellada, d'En Jannequin, veritable transcripció rítmica d'una joia de natura, en l'Ave Maria, d'En Joaquin de Pres, en el Magnum Misterium d'En Victoria, on les veus, dintre llur acord harmònic, deixaven oir llur sò individual i la pròpia emoció, fonent-se aquèsta, com a coronament, en la general emoció. Si ja aquí entraren els choristes en la regió del gran art, s'hi endinzaren del tot amb el Credo de la missa del Papa Marcel, on l'Orfeó Català obtingué un dels més triomfals èxits que s'hagin assolit a París, per tal que fou gran la compenetració dels cantaires amb aquella música d'elevat sentiment religiós i per tal que, consegüentment, produí l'efecte de lo gran dintre de lo formós.

La choral virtuositat de l'Orfeó fou coronada novament en el Trocadero amb l'Himne a setze veus i a dos chors, «a capella», d'En Strauss, qual factura, d'una ciencia acabada, però prenyada de dificultats, era feta per donar la mida de l'habilitat artística dels intèrprets. Fou encara un començ. L'arribada, la definitiva arribada, tingué lloc amb el Cantèu al Senyor un càntic nou, d'En Bach, on l'indiscutible mestria de l'Orfeó Català fou proclamada per parer dels crítics més exigents. Allí verament s'oïren les veus

de l'humanitat alçant-se de la terra fins a les altures i descendint de les altures a la terra. L'humanitat s'hi perdía talment que n'esdevenia cèlica i tot.

Per als catalans, desitjosos d'una més alta catalanitat, ha d'ésser un motiu d'orgull aquest triomf de l'Orfeó Català a París, car recorda, sobre tot, que batega un fort anhel d'art i d'enaltiment a Barcelona, talment que aquest anhel, arriba gaire bé a bon port de realització. Aquest triomf, per fè, és una esperança escorrajadora en el nostre «devenir» artístic. Durà als catalans pel camí de la perfecció esperitual, si, conscients i plens de voluntat perseverant, s'apliquen a expurgar defectes i a depurar qualitats.

Una raça sols així se manifesta i floreix. No podem desitjar altra millor cosa els qui, per suprema norma de cultura, sabem que un bell pensar ha d'ésser mantingut, en l'acció de la vida, per un bell sentir i per un bell dir tot alhora.

J. PEREZ JORBA.

El Poble Català.

Informació

L'Associació de Musica da Cámara

Vetaquí el Calendari dels Concerts per a el curs MCMXIV-MCMXV inclòs en un elegant fascicle que porta un dibuix exquisit d'En Galí.

Primer concert d'orquestra, Director J. Rabentós

J. S. Bach, ouverture en do (primera audició), dos oboes, fagot i orquestra. J. S. Bach, concert branderbugués en sol orquestra. J. S. Bach, concert en do, tres pianos i orquestra. Solistes: B. Net, J. Gibert, C. García de Lenz, pianistes: J. Mur, J. Giordani, oboes: J. Sadurní, fagot.

Segon concert recital Costa, violinista

Mozart, sonata en do. J. S. Bach, concert en mi major. S. Lazzari, sonata. Desplanes Machéz, intrada grave. Francœur-Kreisler, sicilienne & rigaudon. Friedman Bach-Kreisler, grave. Couperin-Kreisler, la precieuse. Couperin-Kreisler, aubade provençale. F. Kreisler, liebesleid (antiga dança vienesa). Pugnani Kreisler, prelude et allegro, Saint-Saëns, havanera. R. Vives, pianista.

Tercer concert d'orquestra, director J. Rabentós

Haendel, concert d'orga i orquestra. (1.ª audició) Hamerik, simfonia espiritual. Lekeu, adagio, Boëllmann, suite. Solista: Cummella Ribó, organista.

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tecedor i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antissèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS = Barcelona

Quart concert trio Barcelona, J. P. Marés, violoncello; R. Vives, piano; M. Perelló, violí
Schumann, trio en fa. Smetana, trio en sol. Schubert, trio en si bemol.

Quint concert

Mozart, quartet en sol. F. Via, piano; M. Perelló, violí; J. Ribas, viola; J. Rabentós, violoncello. C. Frank, sonata. Piano, violoncello, Recital Via.

Sisè concert d'orquestra, director J. Rabentós

Dall-Bacco, suite (primera audició). Mozart, concert er flauta (primera audició). Mehul, primera simfonia (primera audició). Solista: J. Vila, flauta.

Publicacions de l'Institut Històric-Arqueològic

(PALAU DE LA DIPUTACIÓ)

Anuaris de l'Institut d'Estudis Catalans. Grans volums de més de 500 pàgines, profusament il·lustrats.
Anuari MCMVII, de 540 pàgines, 106 gravats i una tricromia 30
Anuari MCMVIII, de 650 pàgines, 270 gravats i 7 làmines apart 30

Anuari MCMIX-X, de 792 pàgines, 300 gravats i 6 làmines apart 30
Anuari MCMIX XII, de 774 pàgines, 471 gravats 5 làmines i una fototipia. 30
Anuari MCMXIII XIV. *En premsa.*

Les Pintures Murals Catalanes. Se publica en fascicles monogràfics, gran foli, amb il·lustracions i làmines soltes en tricromia.
Fascicle I.—Pedret. 10
» II.—Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Seu 10
Fascicle III.—Tahull i Bohí, Santa Maria d'Aneu i Sant Pere del Burgal. 10
Fascicle IV.—Ginestarre, Ager, Esterri de Cardós i Mur. *En premsa.*

Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolingies, comtals, senyorials, reials i locals propies de Catalunya, per JOAQUIM BOTET i SISÓ.
Volum I. 10
» II. 12
» III. 20

Documents per l'Historia de la Cultura Catalana Mig-eval, publicats A. RUBIÓ i LLUCH.
Volum I, contenint més de 500 documents. 16
Volum II i darrer. *En premsa.*

L'Arquitectura Romànica a Catalunya, per J. PUIG i CADAVALCH, A. DE FALGUERA i J. GODAY.
Volum I.—Precedents: l'Arquitectura romana; l'Arquitectura cristiana prerromànica. 20

Volum II.—Des del segle IX a les darreries del segle XI 25
Volum III i darrer.—Els segles XII i XIII *En premsa.*

Les Obres de Auzias March. Edició crítica en vista de tots els manuscrits i totes les edicions, per AMADEU PAGÉS.
Volum I.—Introducció. Text de les poesies I LXXIV. 12
Volum II.—Poesies LXXV. CXXVIII. Glossari. 12

Altres obres en premsa i en preparació:
Les Biblies Catalanes, segons les antigues versions dels segles XIVe i XVe, per RAMÓN D'ALÓS.
Volum I.—El Pentateuc i Josuè. (Text de Londres).

Els Segells Catalans, per FERRAN DE SEGARRA.

Itinerari del Rei en Jaume el Conqueridor, per J. MIRET i SANS.

Crònica dels Comtes de Barcelona i dels Reis d'Aragó, per L. BARRAU D'HIAGO i J. MASSÓ TORRENTS.

En dipòsit:

Catàleg de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona, per FELIP PEDRELL. (Barcelona, 1908 1909.) 2 vol. 66

— Camiseria
i Corbateria

— Boqueria-32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT —
en CAMISES a MIDA
GRAN BARATURA
— de PREUS

AIGÜES MINERALS NATURALS
de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigües hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel reumatisme, la diabetes les afeccions del estómac, fetge, melsa. Aquestes aigües, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigües d'altres artificials que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de fonts imaginaries que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Lámpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona